

Kennisdossier Taalgerichte klaspraktijk

Inhoudstafel

5	<i>Welkom</i>
6	<i>Visie en missie</i>
7	<i>Taalgerichte klaspraktijk</i>
8	<i>Positief en veilig klasklimaat</i>
10	<i>Betekenisvolle doelen en taken</i>
11	<i>Rijk taalaanbod</i>
13	<i>Ondersteuning</i>
14	<i>Actieve taalproductie en kwaliteitsvolle interactie</i>
16	<i>Feedback en (zelf)reflectie</i>
18	<i>In de praktijk!</i>
21	<i>Meer weten?</i>
22	<i>Referenties</i>
23	<i>Bijlages</i>

*Video***KLUB**

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Leer
punt

OS!
Onderzoekende
School

Legende

Praktijkvoorbeeld

Praktische tips

Woordverklaring

Welkom bij VideoKLUB

Beste VideoKLUB-coach,
Beste VideoKLUB-school,
Beste schoolmaker,

VideoKLUB zet zich in voor het versterken van de brede basiszorg door zes evidence-informed praktijken rechtstreeks te implementeren in de klas: hoge verwachtingen, effectief klasmanagement, groeien naar zelfstandigheid, taalgerichte klaspraktijken, groeigerichte feedback en doelgerichte differentiatie.

Binnen de verhoogde zorg ligt de klemtoon op doelgerichte differentiatie als redelijke aanpassing voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

De gekozen thema's zijn zorgvuldig geselecteerd op basis van wetenschappelijk onderzoek dat hun positieve impact aantoonst (EEF, 2024), én in functie van de concrete noden van scholen, zoals in kaart gebracht via een bevraging van partnerscholen binnen het project Onderzoekende School (VUB).

Als sluitstuk van het VideoKLUB-project ontwikkelden we kennisdossiers rond de evidence-informed praktijken. Deze dossiers vormen een krachtig vertrekpunt voor leerkrachten: ze helpen om een gemeenschappelijke taal binnen het team te ontwikkelen, wekken enthousiasme om met het thema aan de slag te gaan en nodigen uit tot verdere verdieping. De kennisdossiers bieden ondersteuning bij het versterken van de klaspraktijk, met toegankelijke en wetenschappelijk onderbouwde theorie, inspirerende praktijkvoorbeelden en onmiddellijk inzetbare tools.

Samen bouwen we aan krachtige leeromgevingen en sterk, evidence-informed onderwijs.

Met onderzoekende groeten,
Team VideoKLUB

“ In de kennisdossiers ontdekken we wat echt werkt en bouwen we vanuit evidence-informed inzichten aan krachtige leeromgevingen. ”

Missie en Visie

Onze voedingsbodem

VideoKLuB vindt haar wortels in het Onderzoekende School?!-project van de Vrije Universiteit Brussel. Dit evenwaardige samenwerkingsverband slaat een brug tussen schoolpraktijk en lerarenopleiding. Student-leerkrachten, lerarenopleiders, leerkrachten en onderzoekers werken samen om evidence-informed oplossingen te vinden voor uitdagingen in de klas. Dit netwerk stimuleert professionalisering en innovatie, en vormt een krachtige basis voor het versterken van onderwijspraktijken en het leren van leerlingen.

VideoKLuB missie

VideoKLuB versterkt brede basiszorg in het onderwijs om het leren van alle leerlingen te bevorderen. Via videoreflectie biedt de VideoKLuB leerkrachten een krachtige pauzeknop in de snelle realiteit van de klaspraktijk. Samen staan we stil bij keuzes, ontdekken wat écht werkt, en bouwen vanuit kleine, onderbouwde inzichten aan grote verbeteringen.

Co-creatie en gezamenlijk ontwerpen staan centraal. Met een rugzak vol praktijkwijsheid en evidence-informed inzichten creëren we een cultuur van professionele groei en samenwerking. Het doel? Gelijke kansen en optimale leeromgevingen voor elke leerling.

De rol van kennisdossiers

De kennisdossiers vormen een startpunt voor leerkrachten om hun klaspraktijk te versterken met evidence-informed strategieën. Ze bieden onderbouwde inzichten, praktische tools en inspirerende voorbeelden die direct toepasbaar zijn in de klas. Door deze kennis te benutten, kunnen leerkrachten krachtige leeromgevingen creëren waarin álle leerlingen maximaal groeien. Zo bouwen we samen aan sterk, onderbouwd en inclusief onderwijs.

Bedanking

De kennisdossiers zijn tot stand gekomen dankzij de waardevolle bijdrage van de deelnemende scholen aan VideoKLuB. We zijn bijzonder dankbaar voor hun engagement, openheid en bereidheid om inzichten, ervaringen en voorbeelden uit hun klaspraktijk te delen. Met bijzondere dank aan basisschool Sint-Albert, Keerpunt Brussel, GO! atheneum Herzele, GO! 4 Business Molenbeek, Marie Assumptalyceum en GO! atheneum MIRA voor het mede mogelijk maken van het kennisdossier taalgerichte klaspraktijk.

Taalgerichte klaspraktijk

Taal is de sleutel tot leren. In elke les, in elk vak en op elk onderwijsniveau is taal het fundament waarmee leerlingen kennis verwerven, begrijpen en toepassen. Zonder een stevige taalbasis kunnen leerlingen moeilijk nieuwe concepten verwerken, redeneren of zich uitdrukken. Een krachtige taalomgeving in de klas helpt niet alleen bij taalontwikkeling, maar versterkt ook (vak)inhoudelijk leren (Hajer & Meestringa, 2020). Hoe beter een leerling taal beheerst, hoe sterker zijn of haar leerproces en toekomstkansen worden (Vanhooren, Pereira, & Maryse, 2017; OECD, 2019).

Taal speelt een sleutelrol in het leren en begrijpen van de wereld. In een **taalrijke klasomgeving** krijgen leerlingen de kans om taal niet alleen te verwerven, maar ook doelgericht in te zetten. Een effectieve taalgerichte klaspraktijk omvat strategieën die leerlingen ondersteunen in hun taalontwikkeling. Dit ondersteunen is een taak die de hele school aangaat. In het basisonderwijs houdt dit in dat niet alleen tijdens de taallessen aandacht besteed wordt aan Nederlands, maar dat gedurende de hele schooldag elke gelegenheid aangegrepen moet worden om kinderen te ondersteunen in hun taalontwikkeling. In het secundair onderwijs betekent dit dat elke leraar, ongeacht het vak, actief bijdraagt aan de taalontwikkeling van leerlingen en meewerkt aan een krachtig talenbeleid binnen de school (Vanhooren, Pereira, & Maryse, 2017; Hajer & Meestringa, 2020).

Op basisschool Sint-Albert, in het hart van Molenbeek, werd een doordacht taalintegratietraject uitgewerkt om de Nederlandse taalvaardigheid van de leerlingen te versterken. Dit traject omvat diverse strategieën en methodieken die inspelen op de taalontwikkeling van zowel kleuters als leerlingen van de lagere school.

Een belangrijk aspect binnen dit traject is het stimuleren van leesplezier. Het schoolteam wil leerlingen warm maken om in boeken te bladeren, verhalen te ontdekken en echt te gaan lezen. Zo wordt tijdens de middagpauze tweemaal per week een leesklas georganiseerd, begeleid door de zorgbegeleiders van de school. In deze rustige leesomgeving kunnen kinderen vrij snuisteren in een breed aanbod van boeken. Daarnaast is er in elke klas dagelijks een leeskwartier. Hoe dat ingevuld wordt, verschilt per klas en is afgestemd op de leeftijd en noden van de leerlingen. Maar één ding staat vast: elke leerling is elke dag minstens een kwartier actief bezig met boeken. Zo hoopt de school de liefde voor lezen bij de leerlingen te stimuleren en hun taalvaardigheid op een speelse, motiverende manier te versterken.

Positief en veilig klasklimaat

Het creëren van een taalgerichte klaspraktijk begint bij een **positief en veilig klasklimaat** (Van den Branden, 2010). Wanneer leerlingen zich gewaardeerd en gerespecteerd voelen, staan ze open voor taal en leren. Dit betekent dat leerkrachten een inclusieve houding aannemen tegenover de verschillende talen die in de klas aanwezig zijn, zodat leerlingen zich gezien en gehoord voelen. Een veilige sfeer om te spreken en te schrijven is daarbij essentieel. Leerlingen moeten de vrijheid voelen om fouten te maken zonder angst voor negatieve reacties. Dit moedigt hen aan om actief deel te nemen aan gesprekken en hun taalvaardigheid verder te ontwikkelen. Het is belangrijk dat leerlingen zich comfortabel voelen om iets tegen de leerkracht of elkaar te vertellen, ook als dat niet meteen in een grote groep is. Door een positieve en ondersteunende klasomgeving te creëren, waarin taal als een dynamisch en krachtig hulpmiddel wordt gezien, wordt taal leren een natuurlijk en geïntegreerd onderdeel van het klasgebeuren. Dit draagt bij aan betere leerprestaties en een positieve houding ten opzichte van taal (Van den Branden, 2010; Schiepers et al., 2020; Schiepers et al., 2022).

Een taalgerichte klaspraktijk wordt ondersteund door een leerkracht met een **growth mindset**, die hoge taal- en leerverwachtingen heeft voor alle leerlingen. Dit betekent dat de leerkracht ervan uitgaat dat alle leerlingen in staat zijn om vooruitgang te boeken, ongeacht hun taalachtergrond.

Growth mindset = Leerkrachten met een groeimindset geloven dat capaciteiten kunnen worden ontwikkeld door middel van toewijding en hard werken. Ze geloven dat alle leerlingen kunnen leren en groeien (Dweck, 2006).

Fixed mindset = Leerkrachten met een statische mindset geloven dat capaciteiten vaststaan en niet kunnen veranderen (Dweck, 2006).

Verder kan een positieve benadering van de thuistaal van leerlingen het zelfvertrouwen versterken en drempels verlagen. Meertaligheid wordt in de klas niet alleen benoemd, maar ook beschouwd als een sterkte. De leerkracht uit zich positief over meertalig zijn en stimuleert leerlingen om trots te zijn op hun taalrepertoire. In de klas mogen leerlingen hun thuistaal gebruiken om te leren, te praten en te spelen. Dit verlaagt de cognitieve belasting en helpt hen om complexe leerinhouden beter te begrijpen. Door de thuistaal als brug naar het Nederlands en andere schooltalen te gebruiken, wordt het leren efficiënter en betekenisvoller (Schiepers et al., 2020; Schiepers et al., 2022).

Toolkit

KLEUTERONDERWIJS

Lees prentenboeken voor in de thuistaal, bijvoorbeeld via een ouder of een online voorleestool.

Laat kleuters in hun thuistaal vertellen over foto's of voorwerpen van thuis (eventueel samen met een familielid).

Geef complimenten op elke poging tot communicatie, ook als de taal nog niet helemaal correct is.

Zing liedjes in verschillende talen.

Lees voor uit prentenboeken met personages waarin de kinderen zichzelf kunnen herkennen.

LAGER ONDERWIJS

Laat leerlingen elkaar (bv. tijdens het ochtendritueel) begroeten in verschillende talen.

Hang een wereldkaart op en duid de landen/talen van de klasgroep aan.

Laat leerlingen een woord van de week in hun thuistaal en in het Nederlands presenteren.

Benoem en erken actief de rijkdom van meerdere talen in klasgesprekken.

Werk rond attitudes: bespreek dat fouten maken een normaal deel is van leren, ook voor sterke sprekers.

SECUNDAIR ONDERWIJS

Bied boeken aan in de thuistaal.

Laat leerlingen overeenkomsten en verschillen van woorden/begrippen in verschillende talen onderzoeken.

Laat leerlingen presentaties geven waarin ze hun meertaligheid in beeld brengen (Bv. mijn talenportret).

Moedig aan dat leerlingen een moeilijke tekst eerst samen bespreken in hun thuistaal alvorens in het Nederlands te werken.

Laat lln. voorkennis activeren in de thuistaal zodat ze deze kunnen inzetten als taalsteun voor zichzelf of om te overleggen met leerlingen.

Betekenisvolle doelen en taken

Duidelijke en ambitieuze, maar realistische doelen voor alle leerlingen vormen de basis van een taalgerichte klaspraktijk. Het **leerdoel** en de **succescriteria** worden expliciet besproken, genoteerd op het bord en indien nodig visueel ondersteund. Zo weten leerlingen wat er van hen verwacht wordt en kunnen ze gericht werken aan hun taalontwikkeling. Succescriteria samen opstellen met leerlingen is een krachtige leeractiviteit, bv. voor het opstellen van een e-mail. Leerlingen verwerven taal het best wanneer ze deze gebruiken om een concreet doel te bereiken. Dit kan door hen te laten samenwerken aan een project, een presentatie te laten geven of een probleem op te lossen waarbij taal een essentieel middel is. Taken worden uitdagend en relevant gemaakt, zodat leerlingen gemotiveerd blijven en actief deelnemen aan het leerproces (Van den Branden, 2010; Hajer & Meestringa, 2020; Schiepers et al., 2020; Schiepers et al., 2022).

Door taal te koppelen aan betekenisvolle taken wordt leren functioneel en doelgericht. Door taal in te zetten binnen functionele, motiverende opdrachten wordt niet alleen de taalvaardigheid versterkt, maar ook de betrokkenheid bij het leerproces vergroot.

Toolkit

KLEUTERONDERWIJS	LAGER ONDERWIJS	SECUNDAIR ONDERWIJS
Koppel nieuwe woordenschat aan echte ervaringen, zoals een uitstap naar het theater, een museum of een specifieke locatie.	Laat leerlingen zelf experimenten uitvoeren en hun stappen en waarnemingen in eenvoudige taal verwoorden.	Koppel leerinhouden zoveel mogelijk aan actuele of persoonlijke onderwerpen (Bv. maak een podcast over een maatschappelijk thema).
Geef visuele ondersteuning bij doelen, bijvoorbeeld pictogrammen naast het geschreven doel op het bord.	Gebruik betekenisvolle thema's uit de leefwereld van de leerlingen (Bv. sociale media, sporten, dieren).	Laat leerlingen taken uitvoeren waarbij samenwerking en taal centraal staan (Bv. samen presenteren, debatteren).
Start elke dag met een korte doelstelling ("Vandaag leren we praten over wat je in je broododot hebt.") en herhaal dit speels.	Maak een schoolkrant waarin leerlingen verslag uitbrengen van klas- en schoolactiviteiten.	Maak belangrijke concepten en vakbegrippen concreet (= zichtbaar, tastbaar, voorstelbaar).

Rijk taalaanbod

Het **constant** aanbieden van een rijk taalaanbod in de klas is cruciaal (Schiepers et al., 2020; Schiepers et al., 2022). Leerlingen leren nieuwe woorden en structuren door blootgesteld te worden aan rijke en gevarieerde taalinput. Dit kan door te werken met boeken, nieuwsartikelen, podcasts, dialogen en andere authentieke bronnen, maar ook door concrete ervaringen zoals theaterbezoeken, museumbezoeken en gidswandelingen. Een contextrijke en functionele leeromgeving draagt bij aan betekenisvol leren, waarbij taal geïntegreerd wordt in een bredere leerervaring.

Een rijk taalaanbod omvat **uitdagende maar begrijpelijke taal**, waarbij nieuwe woorden en begrippen gekoppeld worden aan voorkennis, ook in de moedertaal, en aan concrete ervaringen. Hierdoor wordt de verwerking en toepassing van taal vergemakkelijkt. Door taalactiviteiten af te stemmen op de leefwereld en interesses van leerlingen, ontstaat een motiverende leeromgeving waarin taalverwerving op een natuurlijke manier plaatsvindt.

Het inzetten van (prenten)boeken met een rijk taalaanbod, uitdagende woordenschat en volwaardige zinnen sluit aan bij deze benadering. Daarnaast bieden maatschappelijke thema's en actuele gebeurtenissen kansen om de woordenschat verder uit te breiden en gesprekken te verdiepen. Open en denkstimulerende vragen bevorderen het taalbewustzijn en stimuleren leerlingen om actief deel te nemen aan gesprekken.

Om taalverwerving verder te ondersteunen, worden (visuele) hulpmiddelen ingezet zoals afbeeldingen, schema's en woordkaarten. Deze hulpmiddelen maken taal begrijpelijker en toegankelijker. Voldoende spreekkansen dragen bij aan het actief gebruiken van de Nederlandse taal, waarbij interactie en het formuleren van eigen gedachten centraal staan. Een krachtige leeromgeving waarin taal continu wordt aangeboden en gestimuleerd, leidt tot een bredere taalontwikkeling en meer zelfvertrouwen in communicatie.

Toolkit

KLEUTERONDERWIJS

Gebruik prentenboeken met rijke taal. Lees ze voor in kleine groepen, waarbij je belangrijke woorden en zinnen benadrukt en uitlegt.

Introduceer nieuwe woorden dagelijks door ze visueel te ondersteunen.

Stimuleer rollenspel waarbij kinderen verschillende woorden, zinnen en uitdrukkingen kunnen gebruiken in een context.

Maak gebruik van liedjes, rijmpjes, verhalen met rijke teksten en bespreek de betekenis van nieuwe woorden.

Breng de wereld naar de klas door door items mee te nemen die nieuwe woorden vertegenwoordigen.

LAGER ONDERWIJS

Lees nieuwsberichten of verhalen die aansluiten bij de beleavingswereld van de leerlingen en bespreek nieuwe, uitdagende woorden en zinnen.

Verbind nieuwe woorden met concrete ervaringen zodat ze de nieuwe taal in context kunnen gebruiken.

Werk met woordkaarten die belangrijke woorden uit de les visueel maken en leerlingen helpen deze actief in een zin te gebruiken.

Laat leerlingen samen een taak uitvoeren waarbij ze gebruik maken van rijke taal (vb. samen verhaal schrijven met vooraf bepaalde woordenschat).

Introduceer een woord van de dag/week en laat leerlingen dit actief gebruiken in hun zinnen en gesprekken.

SECUNDAIR ONDERWIJS

Verbind de taal aan vakinhoud door leerlingen bijvoorbeeld de taal van specifieke vakken te leren gebruiken in een project.

Organiseer discussies over maatschappelijke thema's waarbij leerlingen hun meningen moeten verwoorden met de juiste woordenschat.

Bied uitdagende teksten aan die verschillende soorten taal gebruiken (vb. wetenschappelijk en opiniestuk) en bespreek de gebruikte woordenschat.

Stimuleer kritisch denken door leerlingen vragen te stellen die hen aanzetten tot reflectie en het gebruik van complexe zinnen.

Zet interactieve werkvormen in zoals debatten, presentaties of groepsgesprekken waarin leerlingen actief gebruik maken van hun taalvaardigheid.

Ondersteuning

Een krachtige taalgerichte klaspraktijk combineert **impliciet** en **expliciet** leren. Enerzijds wordt taal spontaan en natuurlijk verworven door interactie en samenwerking, anderzijds is gerichte taalondersteuning nodig om specifieke schooltaal te ontwikkelen. Expliciete instructie over woordenschat, strategieën, zinsbouw en tekststructuren helpt leerlingen om complexere taal te begrijpen en te gebruiken. Hier speelt modelling een belangrijke rol: de leerkracht doet correct taalgebruik voor, denkt hardop na over mogelijke luister- en leesstrategieën en reflecteert op zijn of haar eigen taalgebruik. Op deze manier krijgen leerlingen concrete voorbeelden van hoe ze taal effectief kunnen inzetten (Schiepers et al., 2020; Hollingsworth & Ybarra, 2020).

Een krachtige leeromgeving biedt voldoende **oefenkansen** en ondersteunt leerlingen in hun leerproces. Differentiatie is hierbij onmisbaar: niet elke leerling heeft dezelfde ondersteuning nodig, en het is belangrijk om taalsteun op maat te bieden. Dit kan door gebruik te maken van visuele hulpmiddelen, voorbeeldzinnen, scaffolding-technieken en groeigerichte feedback. Leerkrachten kunnen deze ondersteuning stapsgewijs afbouwen naarmate leerlingen zelfstandiger worden in hun taalgebruik. Door feed-up, feedback en feed-forward in te zetten, krijgen leerlingen inzicht in hun leerproces en leren ze reflecteren over hun eigen taalontwikkeling.

Toolkit

Demonstreer/modelleer het juiste gebruik van taal door bijvoorbeeld een verhaal na te vertellen.	Laat als leerkracht zien hoe je een vraag of een uitleg formuleert. Geef daarna de ruimte voor leerlingen om hetzelfde te doen.	Denk hardop na over je keuzes in taalgebruik bij bijvoorbeeld het formuleren van argumenten.
Maak gebruik van visuele schema's, symbolen, mindmaps, woordkaarten, gebaren om woorden, zinnen of tekststructuren te verduidelijken.	Geef een korte uitleg bij moeilijke woorden, maak ze visueel, toon voorbeelden uit de (klas)context.	Introduceer vaktermen en complexe zinnen door ze eerst uit te leggen en vervolgens in de context van de les te gebruiken.
Wanneer leerlingen geen antwoord kunnen formuleren, geef dan een voorbeeld en vraag ze om dit na te zeggen of uit te breiden.	Leer leerlingen leesstrategieën aan zoals voorspellend lezen, voorkennis activeren, signaalwoorden herkennen, samenvatten.	Rijk bij taken rond spreken en schrijven taalmiddelen aan zoals hulpwoorden, voorbeeldzinnen en spreek- of schrijfkaders.

Actieve taalproductie en kwaliteitsvolle interactie

Naast blootstelling aan taal is het essentieel dat leerlingen de kans krijgen om taal actief te gebruiken. Door **interactie** en **samenwerking** ontwikkelen ze hun taalvaardigheid, vergroten ze hun zelfvertrouwen en leren ze taal functioneel in te zetten. Actieve taalproductie wordt gestimuleerd door betekenisvolle gesprekken, waarin leerlingen worden uitgedaagd om na te denken, te verwoorden en met elkaar in dialoog te gaan (Van den Branden, 2010; Hajer & Meestringa, 2020; Schiepers et al., 2020; Schiepers et al., 2022).

Kwaliteitsvolle interactie is hierbij cruciaal. Het gaat niet enkel om praten, maar om diepgaande gesprekken waarin leerlingen actief nadenken, argumenteren en elkaars bijdragen serieus nemen. Leerkrachten spelen hierin een sleutelrol: door het stellen van open en denkstimulerende vragen en het inzetten van doelgerichte gesprekstechnieken kunnen ze de interactie verdiepen en de taalproductie van leerlingen verrijken.

Om alle leerlingen effectief te betrekken, is het belangrijk om interactie bewust te organiseren. Kleine groepen bieden hierbij een veilige setting waarin leerlingen meer spreektijd krijgen en gemakkelijker durven spreken. Binnen deze groepen kunnen zowel homogene als heterogene samenstellingen worden ingezet, afhankelijk van het leerdoel. Heterogene groepen zijn bijzonder waardevol voor taalontwikkeling, ze bieden leerlingen kansen om van elkaar te leren.

Homogene groepen = Niveaugroepen, leerlingen met eenzelfde leerstatus (niveau) zitten samen in een groep (van der Vegt, Kieft, & Bekkers, 2019).

Heterogene groepen = Leerlingen met een verschillende leerstatus (niveau) zitten samen in een groep (van der Vegt, Kieft, & Bekkers, 2019).

Daarnaast zijn coöperatieve werkvormen een krachtige didactische aanpak om taalontwikkeling te stimuleren. Ze creëren natuurlijke taalmomenten waarin leerlingen samenwerken aan een gemeenschappelijke taak, waardoor taal een functioneel en noodzakelijk middel wordt om tot resultaat te komen. Dergelijke werkvormen vergroten niet alleen de interactie, maar ook het eigenaarschap en de betrokkenheid van leerlingen bij hun leerproces.

Het stimuleren van actieve taalproductie vraagt om een bewuste en doordachte aanpak van interactie: met open vragen, samenwerking in kleine groepen, en coöperatieve werkvormen die leerlingen uitnodigen om taal doelgericht en betekenisvol te gebruiken.

Toolkit

KLEUTERONDERWIJS

Ga actief in gesprek met kleuters terwijl ze in de hoeken aan het spelen zijn.

Stel open vragen die aanmoedigen om na te denken ("Waarom denk je dat dit zo is?" of "Wat zou je doen als...?")

Laat kleuters een verhaal navertellen met behulp van concreet materiaal aan de verteltafel.

Stimuleer leerlingen om zelf vragen te stellen over de omgeving of een activiteit.

Lees en bespreek verhalen in kleine groep. Organiseer kringmomenten in kleine groep.

LAGER ONDERWIJS

Zorg voor veel gesprekken met alle leerlingen en geef oprechte reacties op wat zij zeggen.

Gebruik open vragen die leerlingen uitdagen om verder te denken ("Wat zou jij doen in deze situatie?")

Maak gebruik van gestructureerde, coöperatieve werkvormen zoals placemat, denken-delen-uitwisselen.

Zet een debat op over een actueel onderwerp (vb. "Moet huiswerk verplicht zijn?").

Laat leerlingen in groep samenwerken aan een taak zodat ze meer kans hebben om te spreken en te luisteren.

SECUNDAIR ONDERWIJS

Integreer in je onderwijs-leergesprek gerichte vragen om taalgebruik en begripsvorming te bevorderen.

Werk met exit tickets om leerlingen te laten reflecteren over nieuwe vaktermen en hun toepassing.

Laat leerlingen in groep werken aan taken waarbij ze hun taalvaardigheid kunnen oefenen (vb. samen schrijven verslag).

Doe een Quizlet Live of Kahoot als een competitieve quiz om vaktaal te oefenen.

Organiseer groepswork waarbij leerlingen moeten samenwerken om ideeën te verzamelen, standpunten te formuleren of oplossingen te bedenken.

Feedback en (zelf)reflectie

Feedback en reflectie zijn essentieel binnen een taalgerichte klaspraktijk, omdat ze bijdragen aan taalontwikkeling en diepgaand leren. Door gerichte en constructieve taalfeedback krijgen leerlingen inzicht in hun vooruitgang en worden ze gestimuleerd om hun taalvaardigheid verder te ontwikkelen. Feedback wordt zowel formatief als summatief ingezet: formatieve feedback ondersteunt het leerproces door tussentijdse bijsturing, terwijl summatieve evaluatie focust op de eindresultaten.

Groeigerichte feedback geeft een antwoord op drie samenhangende vragen die overeenkomen met de termen feedback, feed-up en feedforward. Waar ga ik naartoe?, Hoe doe ik het ten opzichte van het doel? en Wat moet er nog gebeuren om dit doel te bereiken?. Door die vragen te beantwoorden, maak je duidelijk waar de leerling naartoe moet werken, hoe de huidige voortgang zich verhoudt tot de doelen en wat de volgende stappen zijn. De vragen zijn elk op vier verschillende niveaus te benaderen. Op taakniveau wordt feedback gegeven over de taalproductie en inhoud van het werk. Op procesniveau ligt de focus op strategieën en de aanpak die leerlingen hanteren bij het verwerven en toepassen van taal. Daarnaast is feedback op zelfregulatie belangrijk: leerlingen leren reflecteren op hun eigen taalontwikkeling en ontwikkelen metacognitieve vaardigheden om hun leerproces zelfstandig bij te sturen (Hattie & Timperley, 2007).

Naast feedback van de leerkracht speelt ook de rol van de leerling in **reflectie** en **zelfevaluatie** een belangrijke rol. Door hen te betrekken bij het evaluatieproces krijgen ze meer inzicht in hun eigen taalgebruik en leerstrategieën. Duidelijke succescriteria helpen hen om zichzelf en anderen gerichter feedback te geven. In hogere leerjaren kan stapsgewijs gewerkt worden aan peerfeedback, waarbij leerlingen leren reflecteren op elkaars taalproductie en constructieve suggesties geven.

Door feedback en reflectie systematisch te integreren in de klaspraktijk wordt taal niet alleen correcter en rijker, maar leren leerlingen ook bewust omgaan met taal en zichzelf voortdurend versterken.

Op basisschool Sint-Albert staat niet alleen de reflectie van leerlingen centraal, maar ook die van leerkrachten. De school vindt het belangrijk dat leerkrachten blijven groeien in hun klaspraktijk en wil hen hierin actief ondersteunen. Daarom werd de functie van zorgbegeleider in het leven geroepen – niet om leerlingenzorg te bieden, maar om leerkrachten te versterken in hun dagelijkse onderwijspraktijk.

De school telt vier zorgbegeleiders: twee voor het kleuteronderwijs en twee voor de lagere school. Hun opdracht bestaat erin om leerkrachten te coachen op basis van concrete leervragen die aan bod komen tijdens individuele coachgesprekken. Deze begeleiding is praktijkgericht: zo geven zorgbegeleiders bijvoorbeeld samen met de leerkracht een uitdagende les, zodat de leerkracht nieuwe inzichten opdoet, geïnspireerd raakt en groeit in zijn of haar rol.

De zorgbegeleiders reflecteren geregeld samen met elkaar en met de schoolleider over hun aanpak. Daarbij merkten ze dat veel leerkrachten gelijkaardige leervragen hebben. Omdat deze vragen tot nu toe vooral in één-op-één-gesprekken aan bod kwamen, bleef de impact beperkt tot de betrokken leerkracht. De school wil dat potentieel beter benutten. Daarom werkt Sint-Albert aan de opstart van VideoKLuB's waarin leerkrachten hun leervragen delen, samen reflecteren op lesopnames en elkaar coachen. Op die manier worden individuele inzichten gedeeld, leren collega's van en met elkaar en groeit het hele team in professionele kracht.

Een taalgerichte klaspraktijk is een krachtige hefboom voor zowel taalontwikkeling als (vak)inhoudelijk leren. Door een veilige en positieve leeromgeving te creëren, een rijk taalaanbod aan te bieden, leerlingen actief taal te laten produceren, expliciete taalondersteuning te geven en betekenisvolle interactie te stimuleren, kunnen leerkrachten taalverwerving optimaal ondersteunen. Kleine aanpassingen in de dagelijkse lespraktijk maken een groot verschil en dragen bij aan een taalsterke en inclusieve klas.

IN DE PRAKTIJK!

Interactief voorlezen in de kleuterklas

De Nederlandstalige basisschool Sint-Albert telt een grote populatie meertalige leerlingen, wat de school ertoe aanzette om sterk te investeren in taalontwikkeling. De grote toename van het aantal leerlingen met een thuistaal die afwijkt van de schooltaal vormde de aanleiding voor het schoolteam om, in samenwerking met externe partners, een krachtig en doordacht taalintegratietraject uit te werken. In dit traject staan diverse strategieën en methodieken centraal die gericht zijn op het versterken van de Nederlandse taalvaardigheid van de leerlingen.

Versterken van begrijpend luisteren bij jonge leerlingen

Een belangrijke focus binnen dit traject is het versterken van **begrijpend luisteren**, met **interactief voorlezen** als kernstrategie in de kleuterklassen en de eerste graad van de lagere school. De school wil via deze aanpak de woordenschat en taalvaardigheid van leerlingen systematisch opbouwen, hen voorbereiden op begrijpend lezen in de hogere leerjaren en zo hun algemene onderwijskansen versterken. De school vertrekt hierbij vanuit de overtuiging dat een rijke taalbasis essentieel is voor succes in alle leergebieden.

Belangrijk binnen deze werking is de **growth mindset** van de leerkrachten: elke leerkracht gelooft in het groeipotentieel van elke leerling, ongeacht achtergrond of thuistaal. Er wordt bewust ingezet op hoge taal- en leerverwachtingen voor elke leerling. Deze gedeelde visie werd actief meegenomen in de uitwerking van het taalintegratietraject en verankerd in de dagelijkse klaspraktijk.

Interactief voorlezen als hefboom voor taalontwikkeling

Interactief voorlezen bestaat uit verschillende fasen. Tijdens de **voorbereiding** stelt de leerkracht ambitieuze en haalbare doelen voor alle leerlingen. Er wordt een sterk prentenboek gekozen dat aansluit bij de leefwereld van de leerlingen, diversiteit weerspiegelt en rijk is aan uitdagende woordenschat en volwaardige zinnen. Bij de verhaalkeuze wordt gelet op een duidelijke verhaallijn, een eventueel herhaald patroon, een dubbele laag of plotwending.

Daarnaast denkt de leerkracht bewust na over relevante, zinvolle woordenschat die aangebracht en uitgediept zal worden, en over de open, denkstimulerende vragen die tijdens het voorlezen gesteld kunnen worden. Er wordt ook nagedacht over de groepssamenstelling en praktische organisatie: voorlezen vindt bewust plaats in kleine groepen om elke leerling maximale luister- en spreekkansen te bieden. Bij bepaalde leerlingen wordt vooraf ingezet op pre-teaching van sleutelwoorden of prenten uit het boek om hun deelname aan het verhaal te versterken.

Na de voorbereiding volgt het voorlezen van het verhaal. **Voorafgaand** aan het effectief **voorlezen** wordt het boek (de kaft) actief verkend samen met de leerlingen. De leerkracht activeert voorkennis, verbindt het verhaal met de leefwereld van de leerlingen en modelt luister- en leesstrategieën door zijn denkstem te laten horen.

Tijdens het voorlezen wordt gebruikgemaakt van rijke, volwaardige taal, de leerkracht biedt nieuwe woorden actief aan en spreekt steeds in volwaardige zinnen. Open vragen stimuleren leerlingen om na te denken en hun ideeën te verwoorden. De leerkracht geeft hierbij gerichte, groeigerichte feedback en zorgt ervoor dat elke leerling denktijd krijgt en actief betrokken wordt. Visuele ondersteuning (zoals pictogrammen voor 'wie?', 'wat?', 'waar?', 'wanneer?', 'hoe?', mindmaps en verhaalschema's) vergroot de toegankelijkheid en ondersteunt leerlingen in hun taalontwikkeling.

Na het voorlezen volgen contextrijke, functionele verwerkingsactiviteiten die gericht zijn op mondelinge taalvaardigheid: rollenspellen, creatieve opdrachten en gesprekken in kleine groepen creëren extra kansen om nieuwe woorden in betekenisvolle contexten te gebruiken.

Door het interactief voorlezen in alle kleuterklassen en de eerste graad op een gelijkaardige manier vorm te geven, ontstaat er niet alleen structuur en houvast voor de leerlingen, maar ook een gedeelde taal- en didactische cultuur bij het leerkrachtenteam.

Waarom deze aanpak essentieel is voor deze school

In een schoolcontext met een groot aantal meertalige leerlingen met een lage sociaaleconomische status is het essentieel om gericht te investeren in rijk taalaanbod en intensieve taalstimulering. Veel leerlingen hebben thuis weinig toegang tot rijk en complex taalgebruik in het Nederlands. Hierdoor komen ze met een achterstand binnen op school, wat hun kansen op schoolsucces onder druk zet.

Interactief voorlezen biedt een krachtige hefboom om deze uitdagingen aan te pakken. Door kinderen actief te betrekken bij het verhaal, uit te nodigen tot denken, spreken en luisteren en hen doelgericht in contact te brengen met rijke taal, groeit hun taalvaardigheid op een natuurlijke en motiverende manier. Bovendien creëert het herhaald, gestructureerd aanbod van complexe zinnen, nieuwe woordenschat en taalstrategieën de noodzakelijke input die leerlingen nodig hebben om hun taalbegrip en taalvaardigheden duurzaam te versterken.

In deze school wordt interactief voorlezen dan ook niet gezien als een extra activiteit, maar als een fundamenteel onderdeel van gelijke onderwijskansen: een krachtige motor voor taalontwikkeling, leerwinst en maatschappelijke participatie.

IN DE PRAKTIJK!

Translanguaging als hefboom voor leren en welzijn

Keerpunt Brussel, met vestigingen in Vorst en Molenbeek, is een kleinschalige secundaire school die werkt volgens de Freinetpedagogie. De school richt zich op leerlinggestuurd en vakoverschrijdend leren, waarbij leerlingen actief betrokken worden bij hun leerproces en gestimuleerd worden om deel te nemen aan het sociaal-culturele en economische leven in hun gemeenschap.

In lijn met hun visie om het volledige potentieel van elke leerling te benutten, wil Keerpunt Brussel de diverse talige achtergronden van hun leerlingen inzetten als kracht in de klaspraktijk. De schoolpopulatie is meertalig, en de school ziet kansen om dit potentieel nog meer te benutten om een krachtige leeromgeving te creëren die zowel het leren als het welzijn van leerlingen versterkt.

Daarom heeft Keerpunt Brussel ervoor gekozen om via videoreflectie en -coaching te experimenteren met translanguaging: een didactische aanpak waarbij leerlingen flexibel schakelen tussen al hun talen om te leren en te communiceren. Het uitgangspunt is dat leerlingen niet in aparte taalkaders denken, maar een dynamisch talig repertoire gebruiken dat ze op een strategische manier kunnen inzetten.

Tijdens het eerste jaar van het VideoKLUB-traject stond de school stil bij vragen zoals: hoe kunnen we leerlingen bewust maken van de taalstrategieën die ze al inzetten? Hoe kunnen we hen ondersteunen om hun volledige talige identiteit in te brengen in de klascontext? Via videobeelden van de eigen klaspraktijk werden krachtige momenten van translanguaging zichtbaar – zoals leerlingen die elkaar spontaan uitleg geven in hun thuistaal, die eerst in hun moedertaal denken voor ze antwoorden in de vaktaal formuleren of die gebruik maken van bronnen in verschillende talen om betekenis te geven aan de leerinhouden. Deze beelden vormden de basis voor gezamenlijke reflectie, inspiratie en concrete didactische aanpassingen, zoals het bewust inzetten van thuistalen en taalstrategieën. Zo wordt in Keerpunt Brussel stap voor stap gebouwd aan een krachtige leeromgeving waar meertaligheid een troef wordt voor leren én welbevinden.

Meer weten?

Als je graag meer wil weten over het creëren van een taalgerichte klaspraktijk kan je onderstaande interessante en toegankelijke bronnen raadplegen. We delen een aantal bronnen die het afgelopen jaar binnen het VideoKLUB-project gebruikt werden. Deze selectie biedt een inspirerende eerste stap voor wie zich verder wil verdiepen in taalgericht lesgeven.

Boek 'Taal op school. 75 vragen over taalbeleid in het secundair onderwijs' van Van den Branden en Vanbuel. Taal op school is een uitgebreide gids voor taalleraren en niet-taalleraren, directies, taalbeleidscoördinatoren en onderwijsondersteuners om de taalontwikkeling van leerlingen in het secundair te stimuleren. Op tientallen uiteenlopende vragen over de school- of klaspraktijk biedt het boek heldere antwoorden die afgetoetst werden aan inzichten uit recent (taal)onderwijsonderzoek. De praktijkvoorbeelden, getuigenissen, overzichten en andere tools helpen schoolteams concreet op weg naar een strategisch talenbeleid.

Boek 'Taal in de basisschool. 75 vragen over taalonderwijs en taalbeleid in het kleuter- en lager onderwijs' van Van den Branden en Vanbuel. Taal in de basisschool is een uitgebreide en praktische gids voor leraren, directies, taalbeleidscoördinatoren en onderwijsondersteuners in het kleuter- en lager onderwijs. Het boek is gebaseerd op recent onderzoek en biedt op tal van vragen over de school- en klaspraktijk heldere antwoorden. De praktijkvoorbeelden, getuigenissen, overzichten en andere tools helpen schoolteams concreet op weg naar een strategisch taalbeleid en krachtige taalstimulering.

Boek 'Handboek taalgericht vakonderwijs' van Hajer en Meestringa. Het boek beschrijft hoe leraren die vakonderwijs verzorgen, tegelijkertijd ook aan de taalontwikkeling van leerlingen kunnen werken. Door uit te gaan van hoe de leerlingen aan het eind van de lessen laten zien dat ze een nieuw deel van het vak beheersen, leren leraren gelijktijdig werken aan vak- en taaldoelen via onderwijs dat contextrijk is, vol interactiemogelijkheden en waarbinnen de benodigde taalsteun wordt geboden.

Boek 'Volop Taal' van Schiepers, Versteden, Loman, Callebaut, Froyen, Hebbrecht, Imberechts, Moonen, Ringoet, Schutjes, Timmermans, Truys, T' Sas, Van Bergen, Vanherf, van Houtven en Vansteelandt. Een uniek handboek taaldidactiek voor de lagere school, dat tot stand kwam binnen een samenwerking tussen veertien docenten van verschillende Vlaamse lerarenopleidingen en het CTO (Centrum voor Taal en Onderwijs). Het boek wil niet alleen een didactiek aanbieden die de leerlingen leert om het Nederlands te beheersen, maar ook een die hen het plezier van taal bijbrengt.

Boek 'Voluit Taal' van Schiepers, Versteden, Delarue, Rijckaert, Axters, Bollaert, Ghesquière, Van Nieuwenhove en Willems. Het is het vervolg op het handboek Volop Taal. Het CTO bundelde opnieuw de krachten met andere experts in het veld. Het resultaat is een uniek handboek didactiek Nederlands voor de eerste en tweede graad van het secundair onderwijs met veel concrete handvaten om inclusief, geïntegreerd en effectief taalonderwijs Nederlands te realiseren.

Toolkit 'leren en lesgeven' van Leerpunt. De Toolkit van Leerpunt geeft een overzicht van onderwijsonderzoek over 30 klaspraktijken, die het leren bij leerlingen uit het lager en secundair onderwijs kunnen stimuleren.

Coppieters, J. (2021). *Effectieve feedback in het onderwijs*. Acco.

De Smet, M., Bultheel, M., & Verachtert, P. (2024). *Leidraad differentiatie: Samen naar de meet*. Stichting Leerpunt. Vlaamse hertaling van Bosker, R., Durgut, F., Edzes, H., Jol, M., van Tuijl, C., & Van der Vegt, A. L. (2021). *Leidraad differentiatie als sleutel voor gelijke kansen*. Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek.

Hajer, M., & Meestringa, T. (2021). *Taalgericht vakonderwijs* (3e, herziene druk). Boom.

Hattie, J., & Timperley, H. (2007). The power of feedback. *Review of Educational Research*, 77(1), 81-112.

Hollingsworth, J., & Ybarra, S. (2020). *Expliciete Directe Instructie 2.0*. Pica.

Jaspaert, K., & Frijns, C. (2017). *Taal leren: van kleuters tot volwassenen*. Lannoo Campus.

Leerpunt. (z.d.). *Toolkit*. Leerpunt. <https://leerpunt.be/toolkit>

OECD. (2019). *PISA 2018 results: combined executive summaries*.

Schiepers, M., et.al. (2020). *Volop taal. Didactiek Nederlands voor de lagere school*. OWL Press.

Vanbuel, M., & Van den Branden, K. (2021). Talenbeleid uit de kast gehaald? Onderzoek naar succesvolle strategieën voor de implementatie van een talenbeleid. In G. Devos & M. Tuytens (Eds.), *Verschillen in onderwijs: streven naar excellentie en gelijke onderwijskansen* (pp. 118–138). Politea.

Vanhoof, S., & Speltincx, G. (2021). *Feedback in de klas: Verborgene leerkansen*. Lannoo.

Van den Branden, K. (2010). *Handboek taalbeleid basisonderwijs*. Acco.

Van den Branden, K., & Van Buel, M. (2023). *Taal op school: 75 vragen over taalbeleid in het secundair onderwijs*. Pelckmans.

Van den Branden, K., & Van Buel, M. (2024). *Taal in de basisschool: 75 vragen over taalonderwijs en taalbeleid in het kleuter en lager onderwijs*. Pelckmans.

Kijkwijzer

A stylized graphic featuring a large yellow sun with a textured, hand-painted appearance. To its left is a blue, crescent-shaped moon, also with a textured, hand-painted look. A small orange circle is positioned above the sun.

INTERACTIEF VOORLEZEN

SINT-ALBERT

Gebruik kijkwijzer

Deze kijkwijzer verwoordt concreet wat interactief voorlezen binnen een taalgerichte klaspraktijk betekent op Sint-Albert. Via de kijkwijzer kan je gericht reflecteren op je eigen klaspraktijk. Sterktes en groeikansen worden zichtbaar.

Noteer bij *Doe je dit al?* een cijfer van 1 tot 5 (1 = ik doe dit zelden, 5 = ik doe dit altijd).

SINT-ALBERT

Stap 0: VOORBEREIDING

Uitleg.	Doe je dit al?	Eigen notities, ideeën, aanpak.	Dit zal ik aanpakken.
De leerkracht heeft een growth mindset, heeft hoge taal- en leerverwachtingen voor alle leerlingen.			
De leerkracht stelt ambitieuze en realistische doelen voor alle leerlingen.			
De leerkracht kiest een rijk verhaal. • Aansluitend bij leefwereld/interesse • Diversiteit • Uitdagend • Dubbele laag, plotwending • Heldere structuur • Patroon (bv. herhaling) • Nieuwe woorden en rijke volwaardige zinnen			
De leerkracht denkt na over de groeps-samenstelling en organisatie (tijd en locatie) van het herhaaldelijk voorlezen op verschillende manieren (Bv. letterlijk voorlezen van het verhaal, dramatiseren, kamishibai, verteltafel).			
De leerkracht denkt bewust na over relevante, zinvolle woordenschat. De leerkracht selecteert functionele woordenschat die uitdagend en nodig is voor verdere ontwikkeling.			

Tip: Kies voor een gevarieerd aanbod in de streefwoordenschat: bijvoeglijke naamwoorden, werkwoorden, zelfstandige naamwoorden, verwijswoorden, tegenstellingen, etc. en denk aan het onderscheid tussen vaktaal, schooltaal en alledaagse taal.

Stap 0: VOORBEREIDING

Uitleg.	Doe je dit al?	Eigen notities, ideeën, aanpak.	Dit zal ik aanpakken.
De leerkracht bereidt voor welke open, denkstimulerende vragen hij kan stellen. De leerkracht houdt rekening met de opbouw in vragen: van lage naar hoge(re) denkkorde (taxonomie Bloom).			
De leerkracht doet pre-teaching met leerlingen die dit nodig hebben. • Vooraf bepaalde prenten bespreken • Vooraf bepaalde woordenschat aanbrengen • Vooraf verhaal laten beluisteren in thuistaal			

Stap 1: VOOR het voorlezen

Uitleg.	Doe je dit al?	Eigen notities, ideeën, aanpak.	Dit zal ik aanpakken.
De leerkracht verkent als een detective samen met de leerlingen de kافت.			
De leerkracht activeert de voorkennis. Het verhaal wordt gelinkt aan de leefwereld.			
De leerkracht formuleert (samen met de lln.) een luistervraag en visualiseert deze.			
De leerkracht modelt, laat zijn denkstem horen. De leerkracht denkt hardop na over wat hij doet om het verhaal te begrijpen, over welke luister- en leesstrategieën hij toepast.			

Stap 2: TIJDENS het voorlezen

Uitleg.	Doe je dit al?	Eigen notities, ideeën, aanpak.	Dit zal ik aanpakken.
De leerkracht gebruikt rijke, uitdagende taal. De leerkracht gebruikt uitdagende woorden en spreekt in volwaardige zinnen.			
De leerkracht modelt, de leerkracht laat zijn denkstem horen. De leerkracht denkt hardop na over wat hij doet om het verhaal te begrijpen, over welke luister- en leesstrategieën hij toepast.			
De lkr. stelt open, denkstimulerende vragen. • Geef denktijd om alle lln. te activeren. • Laat lln. uitwisselen met een peer. • Geef willekeurige beurten zodat iedereen aan bod komt (wisbordjes of namen trekken). • Luister gericht naar het antwoord. • Geef groeigerichte feedback op het antwoord (herhaling, herformulering of herinstructie).			
De leerkracht stimuleert interactie en geeft ruimte aan de leerlingen voor eigen inbreng.			
De leerkracht zorgt voor (visuele) ondersteuning. De leerkracht biedt concrete materialen aan. • Vaste symbolen gebruiken om stil te staan bij Wie? Wat? Waar? Wanneer? Hoe?. • De streefwoordenschat visueel maken. • Nieuwe woorden visualiseren en in relatie brengen met andere woorden (woordenspin, mindmap, woorden-paraplu). • Verloop, structuur van het verhaal visueel maken. • Zichtbaar maken hoe emoties (of kenmerken) van de hoofdpersonages veranderen (emotielijn). • Concreet materiaal aanbieden bij de verteltafel.			

Stap 3: NA het voorlezen

Uitleg.	Doe je dit al?	Eigen notities, ideeën, aanpak.	Dit zal ik aanpakken.
De leerkracht blikt samen met de leerlingen terug op de luistervraag.			
De leerkracht biedt contextrijke, functionele verwerkingsactiviteiten aan. De leerlingen krijgen meerdere kansen om nieuwe woordenschat te oefenen. De activiteiten lokken interactie en samenwerking uit tussen de leerlingen.			
De leerlingen krijgen veel spreekkansen die hen toelaten en motiveren om de woordenschat te gebruiken.			
De leerkracht heeft veel en 'langere' kwaliteitsvolle 1-1 interacties of interacties in kleine groep.			

SINT-ALBERT

Referenties

Hollingsworth, J., & Ybarra, S. (2020). *Expliciete Directe Instructie 2.0*. Pica.

Jaspaert, K., & Frijns, C. (2017). *Taal leren. Van kleuters tot volwassenen*. Lannoo.

Schiepers, M. e.a. (2020). *Volop taal. Didactiek Nederlands voor de lagere school*. OWL Press.

Van den Branden, K. (2010). *Handboek taalbeleid basisonderwijs*. Acco.

SINT-ALBERT

